

NVO JURISTA PADOMS

Finanšu avoti. Valsts un pašvaldību atbalsts.

Tiesiskais ietvars.

Valsts un pašvaldību iespējas atbalstīt nevalstiskās organizācijas ir tiesiski noregulēts dažādos normatīvajos aktos. Pārskatot tos, jāsecina, ka normatīvais regulējums šajā jomā sniedz plašu izvēles brīvību un nosaka tikai nedaudzus ierobežojumus.

Latvijas Republikas Satversme

101.pants nostiprina **tautas tiesības piedalīties valsts un pašvaldību darbībā.**

Likums “Par pašvaldībām”

Likuma mērķis ir reglamentēt pašvaldību darbības pamatnoteikumus un nosaka pašvaldības kompetenci. Likumā ir iekļautas vairākas likuma normas, kas skar tieši nevalstiskās organizācijas.

43.pants nosaka, ka pašvaldība var pieņemt saistošos noteikumus, lai nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, kas noteiktas likuma 7. un 12.pantā.

14. pants paredz pašvaldībām tiesības dibināt biedrības un nodibinājumus, pildot savas funkcijas, gan arī **iespēju iestādei uzticēt atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu īstenošanu privātpersonai vai citai publiskai personai.**

Lai gan likuma „Par pašvaldībām” 15. pantā autonomo funkciju sarakstā nav tieši minētas nevalstiskās organizācijas, daļā no minētajām funkcijām darbojas tieši nevalstiskās organizācijas, piemēram, izglītība, kultūra, sports, veselība, sociālā palīdzība, tāpēc pašvaldības var uzticēt uzdevumu veikšanu nevalstiskajām organizācijām, piemēram kultūras pasākuma organizēšana. Šis ir arī iemesls, kādēļ pašvaldības daudz retāk atbalsta nevalstisko organizāciju darbību kā tādu un galvenokārt pašvaldību atbalsts vērsts uz finansiālu atbalstu dažādu pasākumu organizēšanai. Citiem vārdiem - **nevalstiskās organizācijas ir līdzeklis kā pašvaldības nodrošina to funkciju īstenošanu.**

Valsts pārvaldes iekārtas likums

Likuma mērķis ir nodrošināt demokrātisku, tiesisku, efektīvu, atklātu un sabiedrībai pieejamu valsts pārvaldi. Likumā ir iekļautas vairākas likuma normas, kas skar tieši nevalstiskās organizācijas.

Attiecībā uz valsts atbalsta sniegšanas iespējām nevalstiskajām organizācijām, būtiskākās normas ir tās, kuras regulē publisko tiesību līgumu slēgšanu, tai skaitā **deleģēšanas un līdzdarbības līgumus**.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40.,42. un 50.pants paredz iespēju valsts iestādei uzticēt atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu īstenošanu privātpersonai (ar ko ir saprotams arī nevalstiskās organizācijas), slēdzot publisko tiesību līgumus (deleģēšanas un līdzdarbības līgumi).

1. **Līdzdarbības līgumu mērķis ir nodrošināt valsts pārvaldes uzdevumu efektīvāku izpildi**, veicinot sabiedrības iesaistīšanu valsts pārvaldē, tas ir nevalstiskās organizācijas tiek pilnvarotas veikt noteiktas darbības līdzdarbības līgumā, turklāt pilnvarojums neietver tiesības pieņemt vai sagatavot pārvaldes lēmumus.
2. Savukārt **uz deleģējuma līguma pamata valsts pārvalde deleģē veikt kādu uzdevumu**, ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem. Respektīvi, attiecīgajā tiesību aktā nosaka veicamos uzdevumus.

Lai regulētu to, kā tiek slēgti līdzdalības un deleģējuma līgumi, saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 50.panta piekto daļu un 51.pantu un Likuma par budžetu un finanšu vadību 5.panta četrpadsmito daļu tikuši izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr.317 „**Kārtība, kādā tiešās pārvaldes iestādes slēdz un publisko līdzdarbības līgumus, kā arī piešķir valsts budžeta finansējumu privātpersonām valsts pārvaldes uzdevumu veikšanai un uzrauga piešķirtā finansējuma izlietojumu**”.

Noteikumu 8.punkts nosaka, ka gadījumā, ja paredzamā “līgumcena nepārsniedz 14228 euro, iestāde noskaidro potenciālos līdzdarbības līguma slēdzējus un uzaicina tos iesniegt pieteikumu līdzdarbības līguma slēgšanai”, savukārt atbilstoši 12.punktam – ja “paredzamā līdzdarbības līguma līgumcena pārsniedz 14228 euro, iestāde rīko konkursu par līdzdarbības līguma slēgšanu.” Attiecībā uz konkursa rīkošanu tālāk norādīts, ka iestādei jā sagatavo konkursa nolikums, jāizveido konkursa komisija un jāpublicē paziņojums par konkursa rīkošanu.

Likums “Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu”

Likuma mērķis ir nodrošināt, lai valsts un pašvaldību manta tiktu izmantota likumīgi un lietderīgi.

Attiecībā uz atbalstu nevalstiskajām organizācijām – Likuma 5.pants sniedz tiesības:

1. publiskas personas institūcijai (valsts pārvaldes iestādes) nodot valsts mantu lietošanā sabiedriskā labuma organizācijai;
2. atvasināta publiskas personas (pašvaldības vai cita ar likumu izveidota publiska persona, piemēram, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Latvijas Banka, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, plānošanas reģioni, Rīgas ostas pārvalde un Ventspils ostas pārvalde, vai cita uz likuma

pamata izveidota publiska persona, piemēram, valsts augstskolas) savu mantu nodot lietošanā sabiedriskā labuma organizācijai;

3. publiskai personai savu mantu nodot privātpersonai vai kapitālsabiedrībai tai deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu pildīšanai, arī publiskas personas pakalpojumu sniegšanai;
4. nodot mantu bezatlīdzības lietošanā sabiedriskā labuma organizācijai.

Likuma 10.pants nosaka ierobežojumus dāvināt (ziedot) finanšu līdzekļus un mantu, izņemot likumos vai Ministru kabineta noteikumos īpaši paredzētus gadījumus. Vienlaikus likuma norma sniedz tiesības valsts kapitālsabiedrībām finanšu līdzekļus vai mantu dāvināt (ziedot), ja dāvinājums (ziedojums) paredzēts kultūras, mākslas, zinātnes, izglītības, sporta, vides vai veselības aizsardzības, kā arī sociālās palīdzības veicināšanai.

Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likums

Likums nosaka valsts un pašvaldību īpašumā esošās mantas atsavināšanas kārtību.

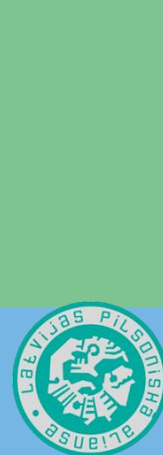
Likuma 42.panta trešā daļa nosaka, ka publiskas personas **kustamo mantu var nodot bez atlīdzības** valsts, atvasinātu publisku personu, kā arī citu publisko tiesību subjektu vai **sabiedriskā labuma organizāciju īpašumā**.

Publisko iepirkumu likums

Likuma mērķis ir nodrošināt iepirkumu atklātumu, brīvu konkurenci un pašvaldības līdzekļu efektīvu izmantošanu.

Likumu piemēro, kad valsts pārvalde ir pasūtītājs un nevalstiskā organizācija ir pakalpojuma sniedzējs. Pakalpojumu līgumi tiek slēgti finansiālās interesēs.

Informāciju sagatavoja:
Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”
Rīga, 2017

Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

